

57 משנתנו עוסקת באינן משולבות, ואין לחשוש להתהפכותן, אלא רק
 58 שמא תדחוקנה זו את זו במעט ותיכנס למקומה, לכן אנו מטמאים רק
 59 את האשה הסמוכה.
 60 שנינו במשנה: 'בְּדִקְהָ אַחַת' [וכו']. ממשכה המשנה: אם בדקו
 61 שלשתן ומצאו טהורות, כולן טמאות. למה הדבר דומה, לגל טמא
 62 וכו' דברי רבי מאיר וכו', וחכמים חולקים ואומרים, בודק עד שמגיע
 63 לסלע או לבתולה. הגמרא מבררת מדוע הוצרך רבי מאיר להביא
 64 דוגמא. ושאלת הגמרא: לָמָּה לִיהָ לְמַתְנֵי - למה לו לרבי מאיר
 65 להביא דוגמא ולומר 'לָמָּה זֶה דִּמְיָה'.
 66 משיבה הגמרא: כוונת רבי מאיר היא להביא ראיה מדין שלש
 67 הנשים, לשיטתו בטומאות מת, וְהָכִי קָאָמַר לְהוּ רַבִּי מְאִיר לְרַבְנָהּ,
 68 מֵאִי שְׁנַא בְּדָם - מה שונה דין שלש הנשים דלא פְּלִיגִיתוּ - שבו
 69 אינכם חולקים עלי, אלא מודים לי שאם נמצאו שלשתן נקיות כולן
 70 טמאות מספק, וּמֵאִי שְׁנַא בְּגַל דְּפְלִיגִיתוּ - ומה שונה דין טומאה
 71 שאבדה בגל, שבו אתם חולקים עלי ומטהרים את שלושת הגלים אם
 72 נמצאו כולם טהורים, אף שאחד מהם מוחזק שהיה בו טומאה.
 73 אומרת הגמרא: וְרַבְנָן עוֹנִים עַל כֵּךְ, בְּשִׁלְמָא הָתֵם - מובן הדבר
 74 שאנו מטהרים בדין שלשה גלים, כי אִימָא ו-ניתן לומר) עֲזָרְבַּ נְפִלָה
 75 - בא עורב ולקח את בשר המת, ויתכן ששלושת הגלים אכן טהורים,
 76 אֵלָא הָכֵּא - אבל כאן בדם, אם נטהר את שלש הנשים מחמת שכולן
 77 נמצאו נקיות, אם כן הֵאָרְ דִּם מְהִיבָא אַתָּא - דם זה שנמצא מהיכן
 78 הגיע, על כרחך הגיע מאחת הנשים, ומאחר ואיננו יודעים מי
 79 הטמאה, אנו מטמאים את שלשתן מספק.
 80 חכמים אמרו במשנה שבודק את הגלים, וחופר בקרקע עד שמגיע
 81 לסלע או לקרקע בתולה, ואז יודע בודאות שכולם טהורים. הגמרא
 82 מביאה שרבי מאיר מוכיח שאין לסמוך על בדיקה זו. אומרת הגמרא:
 83 תִּנְיָא בְּרִייתָא, אָמַר רַבִּי מְאִיר, מַעֲשֶׂה בְעַץ שִׁקְמָה שֶׁל כִּפּוּר סְבָא,
 84 שְׁהָיוּ מְחֻזְקִין בָּהּ טוּמְאָה - שהיה ידוע שיש בו מת, וּבְדִקְוֹ וּחְפְּרוּ
 85 עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְסַלֵּעַ או לקרקע בתולה, וְלֹא מִצְאוּ אוֹתָהּ, לְיָמִים -
 86 כעבור זמן, נִשְׁכְּהָ בּוֹ הַרְוֵה בְעַץ הַשִּׁקְמָה וְעִקְרָתוֹ מִמְּקוֹמוֹ, וְנִמְצָא
 87 גִּילְגוּלֵת שֶׁל מַת תְּחוּבָה לוֹ בְּעִיקְרוֹ - בשרשיו. נמצא שאין לסמוך
 88 על בדיקה זו נגד חזקת טומאה. אָמְרוּ לוֹ חַכְמַיִם, וְכִי מִשֵּׁם רֵאִיָּה,
 89 אִימַר - ניתן לומר שלא בְּדִקְוֹ כֵּל צָרְבוּ, אך אם היו בודקים כהוגן,
 90 ודאי היו מוצאים אותו.
 91 הגמרא מביאה מעשה דומה: תִּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַעֲשֶׂה בַמַּעֲרָה
 92 שֶׁל כִּפּוּר שִׁיחִין, שְׁהָיוּ מְחֻזְקִין שִׁישׁ בָּהּ טוּמְאָה, וּחְפְּרוּ וּבְדִקְוֹ עַד
 93 שֶׁהִגִּיעוּ לְקַרְקַע שְׁהִיְתָה חֲלֻקָה בְּצַפּוֹרֵן - שלא נורעה מעולם, וְלֹא
 94 מִצְאוּ לְיָמִים נִכְנָסוּ בָּהּ פְּעֻלִים מִפְּנֵי הַנְּשָׁמִים, וְנִתְּזוּ
 95 בְּקִדְרוֹמְזִיתָן - והכו בפטישים על הקרקע, וּמִצְאוּ בָּהּ מִכְּתֻשַׁת
 96 ו-כלי כתישה) מְלֵאָה עֲצָמוֹת שֶׁל מַת. נמצא שאין לסמוך על בדיקה
 97 זו. אָמְרוּ לוֹ חַכְמַיִם, וְכִי מִשֵּׁם רֵאִיָּה, אִימַר - ניתן לומר שלא בְּדִקְוֹ
 98 כֵּל צָרְבוּ.
 99 הגמרא מביאה עצה נוספת למציאת מקום טומאה: תִּנְיָא, אָבָא
 100 שְׂאוּל אָמַר, מַעֲשֶׂה בְּסַלֵּעַ שֶׁל בֵּית חוֹרֶז, שְׁהָיוּ מְחֻזְקִין בָּהּ
 101 טוּמְאָה וְלֹא יָבְלוּ הַכְּמִים לְבְדוֹק הַיֵּכָן מִקוֹם הַטּוּמְאָה, מִפְּנֵי
 102 שְׁהִיְתָה מְרוּבָה - המקום היה גדול וקשה לבדוק. וְהָיָה שֵׁם זָקֵן
 103 אֶחָד וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנִינְיָא שָׁמוּ, אָמַר לְהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הִבִּיאוּ לִי
 104 סְדִינִים. הִבִּיאוּ לוֹ סְדִינִים, וּשְׂרָאָן בְּמִים, וּפְרָסָן עֲלֵיהֶם - על מקום
 105 הספק, מְקוֹם טְהָרָה שֶׁלֹּא הָיוּ בוֹ קְבָרִים, נִשְׂאָר יָבֵשׁ, שִׁמְכִיחַן שֶׁלֹּא
 106 חֲפְרוּ שָׁם, הִיְתָה הַקְּרַקַע קֶשֶׁה וְלֹא נִסְפְּגוּ בָּהּ מִי הַסְּדִינִים. וְאֵילוּ
 107 מְקוֹם טוּמְאָה שֶׁהָיוּ בוֹ קְבָרִים, נַעֲשֶׂה לָת, שִׁמְחַמַת הַחֲפֵרָה הִיְתָה
 108 הַקְּרַקַע רַבָּה וְסַפְּגָה אֶת מִי הַסְּדִינִים. מוֹסִיפָה בְּרִייתָא: אִכְּן חֲפְרוּ
 109 וּבְדִקְוֹ בְּמִקוֹם הַלַּח, וּמִצְאוּ בּוֹר גָּדוֹל מְלֵא עֲצָמוֹת שֶׁל מֵתִים.
 110 הגמרא מבארת איזה בור מצאה: תִּנְיָא - שנינו, בור זה הוא הַבּוֹר
 111 שְׁמִי'א יִשְׁמַעְאֵל בֶּן נַתְנֵיהַ לְחָלָיִם, לֵאחַר שֶׁהֲרַגְם. דְּכַתְּבִיב (ירמיה
 112 מֵא ט) 'וְהַבּוֹר אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ שָׁם יִשְׁמַעְאֵל אֶת כָּל פְּגַרֵי (הַ)אֲנָשִׁים
 113 אֲשֶׁר הִכָּה בְּיַד גְּדַלְיָהוּ'.
 114 הגמרא תמזה על לשון הפסוק 'אשר הכה ביד גדליהו': וְכִי גְדַלְיָהוּ

המשך בעמוד קלא

1 כְּאֵילוּ הֵן רֵאִיוֹת לראות, ושתיהן טמאות, שהרי דם יצא מביניהן,
 2 וממילא אחת מהן ודאי טמאה, וכיון שאין לתלות בזו יותר מבזו,
 3 שתיהן טמאות.
 4 **משנה**
 5 המשנה ממשכה לדין בדין שלש נשים שהיו ישנות במיטה אחת:
 6 שְׁלֹשׁ נָשִׁים טְהוֹרוֹת שְׁהָיוּ יִשְׁנוֹת בְּמִטָּה אַחַת, וְנִמְצָא דָם תַּחַת
 7 הָאֲמִצְעִית, ואינן יודעות ממי בא הדם, כּוֹלֵן טְמָאוֹת מספק. כי יתכן
 8 שדחקו זו את זו בשנתן, ונכנסה אחת הנשים שבצדדים לחלקה של
 9 האמצעית ויש לחשוש אולי מהן בא הדם.
 10 נמצא הדם תחת הפנימית - האשה הסמוכה לקיר, שְׁתִּים
 11 הַפְּנִימִיּוֹת טְמָאוֹת - הפנימית וכן האמצעית הסמוכה אליה, טמאות
 12 מספק. וְהִחְצוֹנָה טְהוֹרָה, מאחר והיא רחוקה מהדם אין לחשוש
 13 שבא ממנה.
 14 וכן אם נמצא הדם תחת החיצונה, שְׁתִּים הִחְצוֹנוֹת טְמָאוֹת -
 15 החיצונה וכן האמצעית הסמוכה אליה, טמאות מספק, וְהַפְּנִימִית
 16 טְהוֹרָה, כי היא רחוקה מהדם.
 17 המשנה מוסיפה תנאי: אִימְתִי טְהוֹרָה הפנימית אם נמצא הדם תחת
 18 החיצונה, כּוֹמֵן שְׁעָבְרוּ בעלייתן למיטה דְּרָךְ מְרַגְלוֹת הַמִּטָּה - דרך
 19 סוף המיטה, כך שכל אחת עלתה מיד לחלקה בלי לעבור דרך מקום
 20 חברתיה. אָבָל אִם כִּשְׁעָלוּ, עָבְרוּ הַנְּשִׁים הַפְּנִימִיּוֹת דְּרָךְ עֲלֵיהָ -
 21 דרך מקום החיצונה, כּוֹלֵן טְמָאוֹת מספק, ואף הפנימית, כי יתכן
 22 שבא הדם ממנה בעת עלייתה.
 23 המשנה מבארת שאם יש במי לתלות את הטומאה, שאר הנשים
 24 טהורות: בְּדִקְהָ אַחַת מֵהֵן את עצמה וְנִמְצָאת טְהוֹרָה - נקיה מדם,
 25 היא טְהוֹרָה, וְשְׁתִּים אַחֲרוֹת טְמָאוֹת, כי הטהורה תולה את
 26 הטומאה באלו שלא בדקו עצמן. וכן אם בְּדִקְוֹ שְׁתִּים משלשתן
 27 וּמִצְאוּ עֲצֵם טְהוֹרוֹת, הֵן טְהוֹרוֹת, וְשְׁלִישִׁית שֶׁלֹּא בִדְקָה טְמָאָה].
 28 אך אם שְׁלִשְׁתָּן בדקו וּמִצְאוּ שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת, כּוֹלֵן טְמָאוֹת מספק, כי
 29 בהכרח בא הדם מאחת מהן, ומאחר ואין לנו במי לתלות, טמאות
 30 כולן מספק.
 31 רבי מאיר מביא דוגמא לדין זה מדין אחר: לָמָּה הִדְבֵּר דִּמְיָה, לְגַל
 32 אַבְנִים טָמֵא - שיש בו כזית בשר מת, שֶׁנִּתְעַרְבַּ בֵּין שְׁנֵי גִלְמִים
 33 טְהוֹרִים, ואין אנו יודעים איזהו הטמא, וּבְדִקְוֹ אַחַת מֵהֵן, וּמִצְאוּ
 34 טְהוֹר - לא מצאו בו את בשר המת. הוּא - הגל הבדוק, בחזקת
 35 טְהוֹר, וְשְׁנַיִם אַחֲרָיִם טָמֵאִים, כי תולים בהם את הטומאה. וכן אם
 36 בדקו את שְׁנַיִם מתוכם וּמִצְאוּ טְהוֹרִין, הֵם טְהוֹרִין, וְשְׁלִישִׁי שֶׁלֹּא
 37 נבדק, טָמֵא. אך אם בדקו את שְׁלִשְׁתָּן וּמִצְאוּ אוֹתָם טְהוֹרִין, כּוֹלֵן
 38 טָמֵאִים מספק, בדין שלש הנשים, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. שְׂרַבִּי מְאִיר
 39 אָמַר, כָּל דְּבַר שֶׁהוּא בְּחֻזַק טוּמְאָה, לְעוֹלָם הוּא נִשְׂאָר בְּחֻזַק
 40 טוּמְאָתוֹ, עַד שֶׁיִּדְוַע לָךְ טוּמְאָה הֵיכָן הִיא.
 41 וְחַכְמַיִם חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים, אין לדמות את דוגמת שלשה גלים, לדין
 42 שלש נשים, אלא בודק את הגלים וחופר באדמה עד שְׁמִינֵעַ לְפַלֵּעַ
 43 או לְבַתּוּלָה - קרקע שניכר שמעולם לא זזה ממקומה, ואם מכל
 44 מקום לא נמצאה הטומאה, כולם טהורים.
 45 **גמרא**
 46 שנינו במשנה: נמצא הדם תחת הפנימית, שתיים הפנימיות טמאות
 47 והחיצונה טהורה. תחת החיצונה. שתיים החיצונות טמאות והפנימית
 48 טהורה. הגמרא מקשה על כך מהמשנה לעיל (ס): מֵאִי שְׁנַא רִישָׁא
 49 במה שונה הנידון במשנה לעיל, דְּלֵא מְפַלְגִי - שלא מחלק התנא
 50 שם תחת מי נמצא הדם, אלא נקט בסתם שכולן טמאות, וּמֵאִי שְׁנַא
 51 סִיפָא - ומה שונה משנתנו דְּקַמְפְּלִיג - שמחלק התנא ואומר שיש
 52 הבדל בדין לפי מקום מציאת הדם. מתרצת הגמרא: אָמַר רַבִּי אֲמִי,
 53 המשנה הקודמת עוסקת בְּמִשְׁוֹלְבוֹת - כשרגליהן משולבות
 54 ודבוקות זו בזו, באופן זה יש לחשוש שמתהפכות בשנתן, ועל ידי כן
 55 אפשר שתבוא אף הפנימית למקום החיצונה ולהיפך, כיון שכך, לא
 56 ניתן לתלות את הדם באחת מהן, לכן תמיד כולן טמאות. אך

19 **יום שבת קודש ב' מנחם-אב ה'תשע"ב**

20 **מצות עשה קלג. קמג. קמד.**

21 המצוה הקל"ג — הצווי שנוצטוינו להפריש חלה מכל-

22 עשה ולתנה לכהן, והוא אמרו יתעלה: "ראשית ערסתכם

23 חלה תרימו תרומה" (במדבר טו, כ). וכבר נתבאר פל-דיגי

24 מצוה זו במסכת חלה ובמסכת ערלה (פרק ב משנה א)

25 ואינה חובה מן-התורה אלא בארץ ישראל בלבד.

26 המצוה הקמ"ג — הצווי שנוצטוינו לתן לכהן את הזרוע

27 והלחיים והקבה מכל-בהמה טהורה שאנו שוחטים, והוא

28 אמרו יתעלה: "וזה יהיה משפט הפהנים מאת העם מאת

29 זכחי הזבח אם שור אם שה" (דברים יח, ג). וכבר נתבאר דיגי

30 מצוה זו בפירק י' מחלין (קל). ואין הלויים חייבים במצוה זו.

31 המצוה הקמ"ד — הצווי שנוצטוינו להפריש ראשית הגז

32 (חלק מהצמר הנגזז מהצאן) ולתנו לכהן, והוא אמרו יתעלה:

33 "ראשית גז צאנך תתן-לו" (שם, ד), ומצוה זו אינה נהגת

34 אלא בארץ וכבר נתבאר פל-דיגי מצוה זו בפירק י"א

35 מחלין (קלה).

1 קדם הנחה בעזרה — חייב מלקות בלבד אם הוא פהן;

2 אכל הישראלי — הרי הוא מחייב מיתה בידי שמים, אם

3 אכל בפניו, אפלו אחר קריאה. ובפרוש אמרו (בכורים

4 פרק ב משנה א): התרומה והבכורים חייבין עליהן חמש

5 ומיתה ואסורין לזרים. אם אכלם בודון — חייב מיתה

6 בידי שמים ובשגגה מוסיף חמש פדין התרומה. לפי

7 שפיון שקראם יתעלה תרומת ידך, חלו עליהם פל-דיגי

8 התרומה. וראוי לך להבין כאן היטב כדי שלא ישתבשו

9 לך הענינים והוא: שהכהן אם יאכל הבכורים משראו פני

10 הבית קדם הנחה בעזרה — לוקה, ואזהרתיה מ"לא תוכל

11 לאכל בשעריך וגו' ותרומת ידך", כמו שנתבאר בגמרא

12 מכות, כמו ישראל במעשר שני שלוקה על אכילתו חוץ

13 למקום אף-על-פי שהוא שלו; אכל הישראלי שאכל

14 בכורים אחר שראו פני הבית בכל-מקום שאכלם (בין

15 בירושלים ובין מחוצה לה) — חייב מיתה בידי שמים,

16 ואזהרתיה מן "וכל-זר לא-יאכל קדש" (שם י, כ) כמו

17 שפארנו במצוה קל"ג ממצות אלו. וכבר נתבאר דיגי

18 מצוה זו בגמרא מכות.

המשך ביאור למס' נדה ליום שבת קודש עמ' א

23 אל משה, אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו. שואלת הגמרא: מכדי

24 - הרי סיחון ועוג אחי הוו - אחים היו, דאמר מר - שנאמר

25 שמועה בשם אחד מהחכמים, סיחון ועוג בני אחיה בר שמוחזאי הוו

26 - היו, מאי שנא מעוג דקמסתפי ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי

27 - מה שונה עוג שמשה רבינו פחד ממנו, מסיחון שאף הוא היה ענק

28 ולא פחד ממנו. משיבה הגמרא: אמר רבי יוחנן, אמר רבי שמעון

29 בן יוחי, מתשובתו של אותו צדיק - מהתשובה שהוצרך הקדוש

30 ברוך הוא להשיב למשה רבינו כדי שלא יירא מעוג, אתה יודע מה

31 היה בלבו של משה, כלומר, שהיתה סיבה ליראתו ממנו. אמר משה

32 רבינו, שמא תעמוד לו זכות של אברהם אבינו, שבא עוג להודיע

33 לו שנשבה לוט, שנאמר (בראשית יד ג) 'ויבא הפליט ויגד לאברהם

34 העברי, ואמר רבי יוחנן, זה עוג שנקרא פליט על שם שפלט מדור

35 המבול - שהיה היחיד מבני הנפילים שנשאר אחר המבול, ומפני

36 טובה זו שעשה עוג לאברהם אבינו, פחד משה רבינו שמא תעמוד לו

37 זכות אברהם.

38 לעיל עסקה הגמרא בטומאת מת שאבדה, הגמרא מביאה ברייתא

39 שדנה בדין דם נדה שאבד בבגד: תנו רבנן, בגד שאבד בו בתם -

40 שהיה בו בתם דם נדה, ולאחר מכן התלכלך הבגד, כגון בדם בהמה,

41 וכעת אינו מוצא את הדם הטמא, מעביר עליו - על הבגד, שבעה

42 מיני סממנין האמורים במשנה להלן (ע"ב). ועל ידם מבטלו - את

43 הדם הטמא. רבי שמעון בן אלעזר חולק ואומר, אין צורך לכבסו,

44 אלא

1 הרגו, והלא ישמעאל בן נתניה הרגו, משיבה הגמרא: אלא מתוך

2 שהיה לו לחוש לעצת יוחנן בן כנרת שהתרה בו להשמר מישמעאל

3 בן נתניה שרוצה להרגו, ולא חש לאזהרתו עד שאכן הרגו ישמעאל,

4 ועל ידי זה נגרם שהרג גם את שאר החללים, לכן מעלה עליו

5 הכתוב פאילו גדליה עצמו הרגו.

6 הגמרא מבארת מדוע עשה גדליה שלא כהוגן, במה שלא האמין

7 ליוחנן בן קרח: אמר רבא, האי לישנא בישא - לשון הרע, אף על

8 פי דלקבולי לא מפעי - אף שלקבל אותו ולהאמין לו אסור, מכל

9 מקום מיהש ליה מפעי - יש לחוש לו.

10 הגמרא מביאה מעשה שאמרו בו כדברי רבא: הנהו בני גלילא דנפק

11 עליהו קלא דקטול נפשא - היו מבני הגליל שיצא עליהם קול

12 שהרגו, אתו לקמיה דרבי טרפון - באו לפני רבי טרפון ואמרו ליה,

13 לטמירינן מר - החבא אותנו. אמר להו רבי טרפון, היכי נעביד -

14 איך נעשה, אי לא אטמירינכו - אם לא אחביאכם, הוו תתיבו -

15 יראו אתכם שליחו המלכות ויהרגו אתכם, אטמירינכו - אם

16 אחביאכם, הא אמור רבנן - הרי אמרו חכמים, האי לישנא בישא

17 אף על גב דלקבולי לא מפעי, מיהש ליה מפעי, ויש לי לחשוש

18 שמא אכן הרגתם, ואסור לי להצילכם, לכו וילו אתון טמרו

19 נפשיכו - לכו והתחבאו ללא עזרתי.

20 הגמרא מביאה שגם אברהם אבינו חשש ללשון הרע שאמר עוג על

21 כדלעומר: לאחר שכבש משה רבינו את ארצו של סיחון, וביקש אף

22 לכבוש את ארצו של עוג, נאמר בתורה (במדבר כא לד) 'ויאמר ה'

